

Odpowiedzi do niektórych zadań.

Zadanie 1.

Przyjmując równanie gazu doskonałego

$$P_m = \frac{k_B T}{\mu m_u} \rho,$$

gdzie k_B - stała Boltzmana, T - temperatura, μ - średnia waga molekularna częściowo zjonizowanej mieszaniny gazów ($\mu = 1$ dla niezjonizowanego wodoru), m_u - atomowa jednostka masy ($m_u \simeq m_p \simeq m_H$), ρ - gęstość gazu ORAZ gazu fotonowego

$$P_r = \frac{1}{3} a T^4,$$

gdzie $a = 4\sigma/c$ to stała promieniowania, dostajemy

$$n = 3, K = \frac{\sqrt[3]{3\beta(1+\beta)}}{\mu^{4/3}} \left(\frac{k_B^4}{a m_u^4} \right)^{1/3}.$$

Zadanie 2.

Masa w modelu Eddingtona to

$$M = 18.29 \frac{\sqrt{\beta}(\beta+1)^{3/2}}{\mu^2} M_\odot.$$

Dla Słońca, przyjmując $\mu = 16/27$, $\beta = 0.0004336$, czyli promieniowanie nie gra dominującej roli. Dla porównania, przy $\beta = 1$, czyli po równo materii i promieniowania, mamy $M \simeq 137 M_\odot$.

Zadanie 3.

1. $T \rightarrow 0$, $\rho \rightarrow 0$ (gaz zdegenerowany $\mu \gg kT$, nierelatywistyczny $m_e c^2 \gg kT$)

$$P = \left(\frac{3}{\pi} \right)^{2/3} \frac{h^2}{20 m_e} n_e^{5/3},$$

2. $T \rightarrow 0$, $\rho \rightarrow \infty$ (gaz zdegenerowany, relatywistyczny)

$$P = \left(\frac{3}{\pi} \right)^{1/3} \frac{hc}{8} n_e^{4/3},$$

3. $T \rightarrow \infty$ (gorący gaz)

$$P =$$

Zadanie 4.

$$M_{\text{Chandra}} = \kappa \frac{m_{\text{Planck}}^3}{m_p^2} \simeq 1.45 (2Y_e)^2 M_\odot.$$

UWAGA: $m_{\text{Planck}} \equiv \sqrt{hc/G}$.

Pytanie dodatkowe:

$$M_{\text{Chandra}} = -\frac{\sqrt{3/2} m_{\text{Planck}}^3}{4\pi m^2} \xi(\infty)^2 \xi'(\infty)$$

ale dla $z_c \gtrsim 16/9$ promień „gwiazdy” staje się mniejszy od promienia Schwarzschilda (promienia czarnej dziury). Dlatego nie można wstawić parametru r . Chandrasekhara $z_c \rightarrow \infty$. Okazuje się jednak, że dla $z_c \simeq 16/9$ masa jest tylko 2x mniejsza niż M_{Chandra} . Manipulując w sposób dowolny masą cząstki m można wytworzyć obiekt udający dowolną czarną dziurę.